

Wyrok z dnia 28 maja 1998 r.

I PKN 151/98

Sąd obowiązany jest zbadać zarzuty niezgodnego z prawem lub z naruszeniem uchwał statutowych organów związkowych, o których mowa w art. 10 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz.U. Nr 55, poz. 234 ze zm.) dokooptowania pracownika do zarządu zakładowej organizacji związkowej w celu wyjaśnienia, czy pracownikowi temu przysługuje ochrona, wymieniona w art. 10 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. z 1990 r. Nr 4, poz. 19 ze zm.).

Przewodniczący SSN: Walerian Sanetra, Sędziowie SN: Adam Józefowicz (sprawozdawca), Andrzej Wasilewski.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 28 maja 1998 r. sprawy z powództwa Angeli G.-M. przeciwko Terenowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w K. o przywrócenie do pracy i nagrodę jubileuszową za 20 lat pracy, na skutek kasacji strony pozwanej od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie z dnia 12 listopada 1997 r. [...]

u c h y ł zaskarżony wyrok w pkt 1 i 3 i w tym zakresie przekazał sprawę Sądowi Wojewódzkiemu-Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie do ponownego rozpoznania.

U z a s a d n i e n i e

Powódka Angela G. wystąpiła w pozwie z dnia 12 kwietnia 1996 r. z powództwem przeciwko Terenowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w K. o przywrócenie do pracy, a w pozwie z dnia 10 września 1996 r. o zasądzenie w związku z wyrokiem Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie z dnia

29 marca 1996 r. [...] wynagrodzenia za cały okres pozostawania bez pracy, to jest od 4 grudnia 1995 r. do 31 marca 1996 r., a ponadto o zasądzenie kwoty jednorazowej waloryzacji dla sfery budżetowej wraz z ustawowymi odsetkami od grudnia 1995 r. oraz nagrody jubileuszowej za 20 lat pracy. Sąd Rejonowy połączył do wspólnego rozpoznania powyższe sprawy.

Odrębnym postanowieniem z dnia 7 marca 1997 r. Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Kutnie odrzucił pozew w zakresie wynagrodzenia za okres pozostawania bez pracy od 4 grudnia 1995 r. do 31 marca 1996 r. W uzasadnieniu postanowienia Sąd Rejonowy uznał, że wyrok Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie z dnia 29 marca 1996 r. [...] przywracający powódkę do pracy na poprzednie warunki i zasądzający odszkodowanie od pozwanej na rzecz powódki w kwocie 1.186,65 zł pod warunkiem podjęcia pracy w terminie 7 dni, korzysta z powagi rzeczy osądzonej, co oznacza, że powództwo między tymi samymi stronami, o ten sam przedmiot, na tej samej podstawie faktycznej jest niedopuszczalne i podlega odrzuceniu.

Wyrokiem częściowym z dnia 7 marca 1997 r. Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Kutnie oddalił powództwo co do nagrody jubileuszowej, uznając, że powódka osiągnęła staż pracy 19 lat 10 miesięcy i 21 dni, a okresy sporne (czyli 8 miesięcy i 3 dni sprawowania opieki nad dzieckiem po upływie 3 lat urlopu bezpłatnego na wychowanie dziecka i okresu 2 miesięcznego skróconego wypowiedzenia) nie mogą być zaliczone do stażu pracy, uprawniającego do nagrody jubileuszowej.

Kolejnym wyrokiem z dnia 9 maja 1997 r. Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Kutnie zasądził od pozwanej na rzecz powódki odsetki od 7 lutego 1997 r. do 16 marca 1997 r. od kwoty 14,55 zł, stanowiącej skapitalizowane odsetki, od jednorazowej waloryzacji dla pracowników sfery budżetowej oraz oddalił powództwo w pozostałej części, w tym o przywrócenie do pracy.

Sąd Rejonowy ustalił, że powódka była zatrudniona w pozwanym zakładzie pracy od 10 września 1990 r. na czas określony, a od 1 marca 1991 r. na czas nieokreślony, ostatnio na stanowisku starszego inspektora do spraw osobowych. Po przywróceniu powódki do pracy wyrokiem Sądu Wojewódzkiego z dnia 29 marca 1996 r. powódka zgłosiła się do dyrektora w dniu 2 kwietnia 1996 r., a z dniem 4 kwietnia 1996 r. podjęła pracę. Tymczasem 30 marca 1996 r. dyrektor pozwanej zwrócił się do zarządu zakładowej organizacji związku zawodowego o wyrażenie

zgody na rozwiązanie z powódką umowy o pracę w trybie art. 10 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. z 1990 r. Nr 4, poz. 19 ze zm.). Zgodę taką uzyskał. Następnie zawiadomiono powódkę o rozwiązaniu z nią stosunku pracy za wypowiedzeniem z dniem 1 kwietnia 1996 r., skracając jednocześnie na podstawie art. 36¹ KP okres wypowiedzenia do 1 miesiąca. Pismo w tej sprawie doręczono jej 4 kwietnia 1996 r. Sąd Rejonowy ustalił także, że w czerwcu 1995 r. po rozwiązaniu z powódką umowy o pracę doszło w pozwanej Stacji do zmian organizacyjnych w pionie administracyjnym. Zarządzeniem dyrektora sekcja administracyjno-gospodarcza obejmowała 7 1/4 etatu, w tym etat referenta administracyjno-gospodarczego, zajmowany przed rozwiązaniem umowy o pracę przez powódkę. Aneksem z 1996 r. do powyższego zarządzenia wprowadzone zostały zmiany, polegające na likwidacji sekcji administracyjno-gospodarczej, etatów referenta administracyjno-gospodarczego i sekretarki oraz dodanie w Oddziale Epidemiologii stanowiska sekretarki medycznej. Sąd przyjął, że powódka zajmowała stanowisko inspektora do spraw pracowniczych i nigdy nie pracowała jako kierownik sekcji administracyjno-gospodarczej. W ocenie Sądu Rejonowego w następstwie reorganizacji TSSE zlikwidowano etat zajmowany przez powódkę i doszło do zmniejszenia stanu zatrudnienia. Wprawdzie dotyczyło to jedynie powódki, to nie można okoliczności tej traktować jako wykluczającej zastosowanie przepisów ustawy „o zwolnieniach grupowych” w małym zakładzie pracy. Sąd Rejonowy ustalił na podstawie informacji Zarządu Związku Zawodowego Pracowników Państwowej Inspekcji Sanitarnej przy Terenowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w K., że „Angela G. nie podlega ochronie z ustawy o związkach zawodowych”. Sąd ten uznał, że „nie jest trafny zarzut powódki, że wyłączona była możliwość rozwiązania z nią umowy o pracę z przyczyn dotyczących zakładu pracy z uwagi na szczególną ochronę z ustawy o związkach zawodowych. Zarząd Związku wskazał bowiem, iż powódka takiej ochronie nie podlega”. Sąd Rejonowy uznał wypowiedzenie powódce umowy o pracę za uzasadnione, gdyż nie jest dotknięte wadą prawną. Nie było - zdaniem Sądu Rejonowego - uzasadnione żądanie zasądzenia waloryzacji, skoro zostało zaspokojone. Słuszne jest wyłącznie roszczenie o odsetki za okres od 7 lutego do 10 marca 1997 r.

Powódka zaskarżyła oba wyroki w odniesieniu do żądania przywrócenia do pracy i nagrody jubileuszowej.

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie po rozpoznaniu apelacji powódki wyrokiem z dnia 12 listopada 1997 r. [...] przywrócił Angelę G.-M. do pracy na poprzednie warunki pracy i płacy i zasądził na jej rzecz od Terenowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w K. kwotę 7.119,90 zł pod warunkiem podjęcia pracy w terminie 7 dni, zmieniając w ten sposób pkt 2 zaskarżonego wyroku z dnia 9 maja 1997 r. Ponadto oddalił apelację od wyroku częściowego z dnia 7 marca 1997 r., to jest w odniesieniu do nagrody jubileuszowej za 20 lat pracy, a koszty postępowania apelacyjnego zniósł między stronami. Sąd Wojewódzki uznał za słuszną apelację powódki co do przywrócenia do pracy, bowiem do reorganizacji doszło przed 1 czerwca 1995 r., a więc zanim rozwiązano z powódką umowę o pracę po raz pierwszy w trybie art. 52 KP. Świadczy o tym zarządzenie z 20 maja 1995 r. i projekt kadrowy do nowej struktury w postaci załącznika nr 1 [...]. Z tego względu twierdzenie powódki, że przewidywano w projekcie zmian organizacyjnych pozwanego objęcie przez nią stanowiska kierownika sekcji administracyjno-gospodarczej nie jest gołosłowne. Na ten dzień powódka zajmowała stanowisko st. inspektora do spraw osobowych. Ustalenie Sądu pierwszej instancji, że ostatnio pracowała jako referent administracyjno-gospodarczy jest dowolne i nie wynika z zebranego materiału. Dlatego dla rozstrzyganej kwestii treść aneksu z dnia 4 stycznia 1996 r. do zarządzenia z 30 maja 1995 r. [...] nie ma znaczenia, gdyż jego mocą nie likwidowano stanowiska powódki, a jedynie referenta i sekretarki. W konsekwencji konsultacja zamiaru rozwiązania z powódką umowy o pracę była wadliwa, ponieważ nie wykazywała rzeczywistej przyczyny, dla której pracodawca powziął taki zamiar. Wypowiedzenie zostało dokonane również wadliwie, gdyż z datą wsteczną. Dokonano go bowiem 4 kwietnia 1996 r. z mocą od 1 kwietnia 1996 r., czego Sąd pierwszej instancji nie zauważył. Pozwana nie wzięła też pod uwagę, że wobec powódki istniały przesłanki nie zezwalające na zastosowanie art. 10 ustawy z 28 grudnia 1989 r. Przepis ten bowiem wyklucza możliwość wypowiedzenia umowy o pracę pracownikowi chronionemu przez rok po upływie kadencji, który był uprzednio członkiem zarządu zakładowej organizacji związkowej, a takim była powódka w dacie wypowiedzenia umowy o pracę. Stwierdzenie tej okoliczności i naruszenia tego przepisu powoduje konieczność stosowania art. 45 § 1 i art. 47 KP. Ponadto Sąd Wojewódzki

uznał, że Sąd Rejonowy analizując art. 36¹ § 1 KP nie popełnił błędu prawnego, co przesądza negatywnie problem prawa powódki do nagrody jubileuszowej, gdyż dotychczasowy staż jej pracy nie daje 20 lat, choć niewiele do tego brakuje.

Od powyższego wyroku Sądu Wojewódzkiego w części dotyczącej przywrócenia powódki Angeli G.-M. do pracy i zasądzenia od pozwanej na jej rzecz kwoty 7.119,90 zł, Terenowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w K. wniosła kasację. Skarżący zarzucił uchybienia przepisom postępowania: art. 233 § 1, art. 316 § 1 i art. 328 § 2 KPC, mające istotny wpływ na wynik sprawy przez rażące naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów, brak rozważenia zebranych dowodów, oparcie wyroku na nie istniejącym stanie rzeczy oraz brak w uzasadnieniu wskazania podstaw nieuwzględnienia części dowodów. Ponadto skarżący zarzucił naruszenie prawa materialnego przez jego niewłaściwe zastosowanie, a w szczególności art. 22 i 29 § 1 KP przez przyjęcie, że stosunek prawny powódki w następstwie zmian przekształcił się w umowę o pracę na stanowisku kierownika sekcji administracyjno-gospodarczej. W kasacji zarzucono także obrazę art. 10 ustawy o związkach zawodowych przez naruszenie kompetencji statutowych organów związkowych do określenia zasad sprawowania funkcji związkowych, na skutek czego nieprawidłowo zastosowano art. 6 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz o zmianie niektórych ustaw. Skarżący wniósł o zmianę wyroku i utrzymanie wyroku Sądu pierwszej instancji w mocy w części oddalającej powództwo o przywrócenie do pracy, ewentualnie o uchylenie wyroku Sądu Wojewódzkiego w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzuty kasacji są tylko w części uzasadnione. Przede wszystkim trafny jest zarzut naruszenia przez Sąd drugiej instancji art. 328 § 2 KPC. Uchybienie temu przepisowi mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy. Dotyczy to w szczególności braku w uzasadnieniu orzeczenia podania podstaw dowodowych przyjętego przez Sąd Wojewódzki stanowiska, że powódka podlegała szczególnej ochronie jako członek zarządu zakładowej organizacji związkowej i z tego powodu niedopuszczalne było rozwiązanie z nią stosunku pracy. Sąd Wojewódzki nie przeprowadził uzupeł-

niającego postępowania dowodowego, którego wyniki mogłyby stanowić podstawę do dokonania odmiennych ustaleń w tym przedmiocie niż Sąd pierwszej instancji. Sąd Wojewódzki orzekając zgodnie z art. 382 KPC na podstawie materiału zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji powinien wykazać błąd tego Sądu w ustaleniach lub w ocenie zebranych dowodów. Jednakże Sąd drugiej instancji nie ustosunkował się do tych ustaleń i nie wskazał na jakich dowodach oparł swoje odmienne od Sądu pierwszej instancji stanowisko w sprawie. Sąd Wojewódzki nie przeanalizował zebranego materiału w sprawie i nie ocenił dowodów oraz nie podał przyczyn, dla których dowodom odmiennym od zajętego stanowiska odmówił wiarygodności i mocy dowodowej. Istotna dla prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy okoliczność, że powódka znajdowała się w okresie ochronnym z powodu sprawowania funkcji członka zarządu zakładowej organizacji związkowej powinna być dokładnie ustalona. Tymczasem Sąd Wojewódzki załatwił tę kwestię jednym zdaniem „a takim pracownikiem powódka w dacie wypowiedzenia niewątpliwie była”, choć należało ustosunkować się do zeznań św. Barbary R. - przewodniczącej Rady Wojewódzkiej Federacji Związków Zawodowych Pracowników Ochrony Zdrowia w P., informacji zarządu zakładowej organizacji związkowej z dnia 2 kwietnia 1996 r., a nawet w razie wątpliwości sprawdzić, ze względu na twierdzenia strony pozwanej, czy powódka była wymieniona jako członek zarządu w rejestrze związków zawodowych. Uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia nie odpowiada więc wymaganiom art. 328 § 2 KPC w omawianej kwestii. Dlatego należy uznać zarzut kasacji naruszenia tego przepisu za uzasadniony.

Chybiony jest natomiast zarzut kasacji naruszenia art. 233 § 1 i art. 316 § 1 KPC przez Sąd drugiej instancji, który nie prowadził uzupełniającego postępowania dowodowego, lecz orzekał na podstawie materiału zebranego przez Sąd pierwszej instancji i nie dokonywał w omawianej kwestii oceny tego materiału. Ogólnikowo sformułowany zarzut naruszenia prawa materialnego, a w szczególności art. 22 i 29 KP nie został wykazany przez skarżącego w kontekście zmian organizacyjnych w pozwanym zakładzie pracy. Prawidłowo Sady obu instancji ustaliły, że powódka zatrudniona była na stanowisku starszego inspektora do spraw osobowych. Wbrew twierdzeniom wnoszącego kasację Sady obu instancji nie ustaliły, aby na skutek zmiany struktury organizacyjnej pozwanego, stosunek pracy powódki przekształcił się w umowę o pracę na stanowisku kierownika sekcji administracyjno-gospodarczej.

Sąd Wojewódzki nie ustosunkował się w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku do zasad wynikających z art. 10 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. Nr 55, poz. 234 ze zm.) wobec przyjęcia, że powódka była członkiem zarządu zakładowej organizacji związkowej. Skoro ta kwestia nie została w uzasadnieniu orzeczenia należycie wyjaśniona z naruszeniem art. 328 § 2 KPC, istnieją podstawy do uznania tego zarzutu za uzasadniony.

W związku z zarzutami strony pozwanej i informacją zakładowej organizacji związkowej Sąd obowiązany był zbadać, czy powódka faktycznie podjęła działalność związkową w ramach zarządu zakładowej organizacji związkowej. Stosownie do wyników ustaleń w tym zakresie, Sąd Wojewódzki rozważy, czy do powódki ma zastosowanie teza wyroku Sądu Najwyższego z dnia 12 września 1990 r., III PZP 1/90 (OSNCP 1991 z. 5-6, poz. 55 z glosą B.Wagner, OSP 1991 z. 6, poz. 159). W sytuacji, gdy wybór lub dokooptowanie powódki do zarządu zakładowej organizacji związkowej nastąpiły niezgodnie ze statutem lub z naruszeniem uchwał statutowych organów związkowych, o których mowa w art. 10 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych pozostaje do rozstrzygnięcia kwestia, czy powódce przysługuje ochrona wymieniona w art. 10 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz o zmianie niektórych ustaw. Zdaniem Sądu Najwyższego nie jest trafny zarzut kasacji naruszenia przez Sąd drugiej instancji przepisu art. 6 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 1990 r. Nr 4, poz. 19) skoro w niniejszej sprawie ten przepis nie ma zastosowania. Pozwany zakład pracy nie dokonał w stosunku do powódki wypowiedzenia zmieniającego, lecz wypowiedzenia umowy o pracę. W kontekście żądania powódki przywrócenia do pracy w związku z zarzutami o wadliwym rozwiązaniu umowy o pracę z datą wsteczną i brakiem konsultacji ze związkami zawodowymi, nie zawierającej rzeczywistej przyczyny zamiaru wypowiedzenia powódce umowy o pracę przez pozwany zakład pracy, to ten zarzut kasacji jest bezprzedmiotowy i nie podlega uwzględnieniu.

Wobec zasadności części zarzutów skarżącego, Sąd Najwyższy uznał, że kasacja wymaga uwzględnienia i dlatego na zasadzie art. 393¹³ § 1 KPC orzekł, jak w sentencji.

=====